

મગફળીના ભાવનો વરતારો (૨૦૨૧-૨૨)

મગફળી એ ભારતમાં તેલીબિયાંનો એક મહત્વનો પાક છે જે વિશ્વમાં વાવેતરની દ્રષ્ટિએ પ્રથમ અને ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ બીજા સ્થાને છે. ભારતમાં મગફળીનું ઉત્પાદન ઓક્ટોબર-નવેમ્બર માં આવે છે. વર્ષ ૨૦૨૧-૨૦૨૨માં ચીન ૧૮૨ લાખ મેટ્રિક ટન મગફળીના ઉત્પાદન સાથે પ્રથમ, ત્યારબાદ ભારત (૬૮ લાખ મેટ્રિક ટન), નાઇજીરિયા (૪૮ લાખ મેટ્રિક ટન), અમેરિકા (૨૮ લાખ મેટ્રિક ટન) અને સુદાન (૨૫ લાખ મેટ્રિક ટન) સ્થાન ધરાવે છે (યૂએસડીએ).

ભારતમાં વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ ચોમાસું મગફળીનો વાવેતર વિસ્તાર ૪૮.૯૮ લાખ હેક્ટર નોંધાયેલ જે ગત વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં ૫૦.૯૧ લાખ હેક્ટર હતો. વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ મગફળીનું ઉત્પાદન અંદાજે ૮૫.૫૬ લાખ ટન થયેલ છે જે ગત વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦માં ૮૩.૮૯ લાખ ટન હતું. ગુજરાત, તામિલનાડુ, આંધ્રપ્રદેશ, કર્ણાટક અને રાજસ્થાન મુખ્ય ઉત્પાદક રાજ્યો છે અને મગફળીનું ૮૦ ટકા ઉત્પાદન આ રાજ્યોમાંથી આવે છે.

વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦માં નિકાસ ૫.૦૯ મિલિયન મેટ્રિક ટનથી વધીને વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં ૬.૩૮ મિલિયન મેટ્રિક ટન થઈ છે. વિશ્વમાં મગફળીની વૈશ્વિક માંગને કારણે નિકાસમાં ૧૯ ટકા નો વધારો થયો છે. હાલમાં, ઇન્ડોનેશિયા, વિયેતનામ, મલેશિયા, ફિલિપાઇન્સ, થાઇલેન્ડ અને ચીન ભારતના મગફળીના ટોચના ખરીદદારો છે. આ દેશોમાં, લગભગ ૭૭ ટકા મગફળીની નિકાસ થાય છે. ચીન માં મગફળીની અછતને કારણે કેટલાક દેશો ભારતમાંથી મગફળીની આયાત કરવાનું શરૂ કર્યું છે.

મગફળીના તેલની નિકાસ એપ્રિલ-૨૦૨૦ થી ફેબ્રુઆરી-૨૦૨૧ સુધી ૫.૮૯ લાખ ટન થઈ હતી, ચીનમાં પૂરના કારણે મગફળીના ઉત્પાદનમાં આશરે ૨૫-૩૦ ટકા નું નુકસાન થયું હતું અને ઉત્પાદન જે ગત વર્ષ ૧૭ મિલિયન ટન હતું જેથી ચીન ભારતમાંથી મગફળીનું તેલ અને બીજા મેળવે છે. તેના પરિણામે ભારતમાંથી મગફળીના તેલની નિકાસ વધારે થઈ હતી અને આયાત ૨૦૧૯-૨૦માં ૧.૯૫ હજાર મેટ્રિક ટનથી ઘટીને ૨૦૨૦-૨૧માં ૧.૦૩ હજાર ટન થઈ છે.

નાફ્ડે પીએસએસ હેઠળ ૧૨ ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૧ સુધીમાં લગભગ ૨,૮૪,૭૩૩ મેટ્રિક ટન મગફળીની ખરીદી કરી છે જેની કિંમત રૂ. ૧૫૦૨ કરોડ છે જેમાં ગુજરાત (૨,૦૨,૬૩૦ મેટ્રિક ટન), હરિયાણા (૬૯૧ મેટ્રિક ટન), આંધ્ર પ્રદેશ (૨૫૭ મેટ્રિક ટન), રાજસ્થાન (૭૪,૫૧૧ મેટ્રિક ટન) અને ઉત્તરપ્રદેશ (૬૫૨૮ મેટ્રિક ટન) અને કર્ણાટક (૧૧૬ મેટ્રિક ટન) નો સમાવેશ થાય છે.

ગુજરાતમાં વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ દરમિયાન ચોમાસું મગફળીનો વાવેતર વિસ્તાર અંદાજે ૧૯.૧૪ લાખ હેક્ટર (પ્રથમ એડવાન્સ એસ્ટીમેટ, એગ્રીકલ્ચર ડિરેક્ટોરેટ, ગુજરાત) નોંધાયોલ જે ગત વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં ૨૧.૦૧ લાખ હેક્ટર નોંધાયેલ હતો (અંતિમ એડવાન્સ એસ્ટીમેટ, કૃષિ નિયામક,

ગુજરાત). વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જુલાઈ તેમજ ઓગસ્ટ મહિનામાં નહિવત અને સપ્ટેમ્બર મહિનામાં અતિશય વરસાદને કારણે મગફળીના ઉત્પાદનમાં ઘટાડો થવાની સંભાવના છે.

ગુજરાતમાં મગફળીનો ભાવ ઓક્ટોબર-નવેમ્બર ૨૦૧૯માં રૂ.૯૪૩ પ્રતિ મણથી વધીને ઓક્ટોબર-નવેમ્બર ૨૦૨૦માં રૂ.૯૭૭ પ્રતિ મણ થયેલ છે. હાલ સપ્ટેમ્બર-૨૦૨૧ દરમ્યાન મગફળીનો ભાવ ગુજરાતનાં બજારોમાં રૂ.૧૨૩૬ પ્રતિ મણ છે. ભારત વિશ્વમાં પામતેલનો સૌથી મોટો આયાત કરનાર દેશ છે. ભારત સરકારે ફૂડ પામ ઓઇલ પરનો કરવેરા ૨૭.૫% થી ઘટાડીને ૧૫% કર્યો હતો પરંતુ અલગથી કરવેરો તરીકે ૧૭.૫% સેસ લાગુ કર્યો છે. આ સેસ નો ઉપયોગ કૃષિ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને અન્ય વિકાસ ખર્ચમાં ઉપયોગ કરવામાં આવશે. આ પ્રતિબંધોની ભારતમાં મગફળીની માંગ પર સકારાત્મક અસર પડશે.

ઉપરોક્ત ઉત્પાદન, આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં માંગ અને સ્થાનિક બજારોની વિગતોને ધ્યાનમાં લઈને સેન્ટર ફોર એગ્રીકલ્ચરલ માર્કેટ ઇન્ટેલીજન્સ, નાહેપ-કાસ્ટ પ્રોજેક્ટ, આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી, આણંદ ખાતે સંશોધન હાથ ધરવામાં આવેલ જેમાં ગુજરાતના મુખ્ય બજારોનાં મગફળીના ગત વર્ષોના માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ કરેલ જેના તારણ પરથી અનુમાન છે કે મગફળીનો ભાવ ઓક્ટોબર-નવેમ્બર ૨૦૨૧માં રૂ.૧૦૨૦ થી ૧૧૨૦ પ્રતિ મણ (રૂ.૫૧૦૦ થી ૫૬૦૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલ) રહેવાની સંભાવના છે.

નોંધ: આંતરરાષ્ટ્રીય કિંમતોમાં ફેરફાર, નિકાસ અથવા આયાત પ્રતિબંધો વગેરે જેવા કોમોડિટી બજારોમાં નવા પરિવર્તનો ને કારણે આગાહી કરેલા ભાવો કરતાં વાસ્તવિક ભાવોમાં ફેરફાર થઈ શકે છે. ભાવોનો આ અંદાજો અગાઉના વર્ષોના માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ અને આંકડાકીય મોડેલોના તારણ પરથી કરેલ છે તેથી વાસ્તવિક બજાર ભાવ અને આગાહી કરેલા ભાવ સમાન ન પણ રહી શકે.